

УДК 327:061.1ЄС:[314.15:343.343.6]

ОСОБЛИВОСТІ МІГРАЦІЙНИХ ПОТОКІВ ТА ПІДХОДИ ДО ЇХНЬОГО РЕГУЛЮВАННЯ В ЄС

Христина Фогел

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Січових Стрільців, 19, м. Львів, Україна, 79000, тел. (095) 13-23-720,
e-mail: christina.vogel1989@gmail.com*

Розглянуто особливості міграційних потоків до ЄС та заходи, прийняті для їхнього регулювання. Досліджено джерела та причини потрапляння мігрантів до країн-членів ЄС. Проаналізовано дії та заходи, здійснені інституціями ЄС для врегулювання проблем, спричинених нелегальною міграцією в межах ЄС. Також велику увагу в статті приділено співпраці країн ЄС та третіх країн щодо подолання міграційної кризи.

Ключові слова: міграція; міграційні потоки; Європейський Союз; інституції ЄС; міграційна політика ЄС.

Під час дослідження становлення та формування спільної міграційної політики Європейського Союзу ми зауважили, що мета та завдання політики взаємозалежні від міграційних потоків, а не лише від інтеграційних процесів у межах ЄС. Міграційна політика відображає поточну міграцію та водночас є ключовим елементом у врегулюванні транскордонних переміщень. Дослідження минулих і теперішніх міграційних процесів у Європі засвідчують, що всі держави-члени ЄС зіштовхувались з міграцією у той чи інший спосіб.

Зазначимо, що питання, пов'язані з міграційною політикою, свободою пересування та інтеграцією, розглядали вітчизняні дослідники, зокрема В. Андрієнко, М. Анісімова, О. Аносенков, Н. Антонюк, І.В. Арістова, Ю. Архіпов, О. Г. Бабенко, М. О. Баймуратов, ОМ. Бандурка, І. Грицяк, В. Копійка, М. Микієвич, М. Мальський, В. Муравйова, О.А Краєвська, Б.Парахонський, В.Посельський, О.Сушко, О.Чалий та ін. Обговоренню питання щодо міграції до Європейського Союзу та впливу її на трансформацію міграційної політики присвячені праці О. В. Довжук, Т. Будзінського, Н. Г. Леонтія, А. Морачевської, І. С. Новоженової, Н. В. Резнікової, а також публікації на сайтах ЄС. Серед відомих іноземних теоретиків євроінтеграційних процесів на особливу увагу заслуговують розробки В.Волеса, Д.Дайнена, К.Дойча, Л.Ліндберга, Д.Мітрані, Е.Моравчика, М.Балдвін-Едвардс, К.Босвел, П. Демені, М. Мартіньєлло, Г.Менц, Й.Мольєр-Боутанг, Д.Пападемітріу, а також праці Н.Мусиса, Е.Гааса, С.Гоффмана. Водночас у науковій літературі лише частково розкрито питання формування спільної міграційної політики ЄС (М.Відякіна, А.Геддес, Р.Козловські, В.Шамраєва та ін.). Це пояснюємо тим, що процес гармонізації міграційного законодавства та адміністративної практики в Європі розпочався відносно нещодавно і розвивається надзвичайно динамічно.

До недавнього часу післявоєнна імміграція в Європі впливала на північно-західні країни більшою мірою, ніж на південні, оскільки останні не були головними країнами призначення для мігрантів до 1990-х років. З 1950-х до 1970-х років міграція в Європі значною мірою характеризувалася внутрішньою міграцією, зокрема, міграційними рухами з Півдня та з колишніх колоній держав-членів [12, с. 298-326]. Промислово розвинені європейські країни встановили базові положення міграційної політики щодо працевлаштування ще в післявоєнний етап відновлення національної економіки. У таких країнах, як Франція, Бельгія, Нідерланди і Великобританія, створили «схеми врегулювання ринку праці» (labour-settlement schemes), що дало змогу отримати дозвіл на подальше проживання та працевлаштування іноземної робочої сили в країні перебування. Підходи до національної політики щодо міграції в Німеччині та Австрії відрізнялися від інших розвинутих країн та здебільшого регулювали тільки "систему праці" (а "labour-only system"). Зокрема, мігрантам необхідно було ліквідувати дефіцит робочої сили в економіці у короткотерміновій перспективі. У цих схемах для заробітчан (guest-workers) не передбачали врегулювання подальшого розміщення трудових мігрантів та питання возз'єднання їхніх сімей. Проте заробітчани залишалися і ставали іммігрантами [12, с. 21-22]. Тенденції імміграції змінилися в 1970-х роках. Чимало європейських Північно-Західних країн призупинило трудову міграцію в 1970-х роках і, з того часу здебільшого дотримуючись підходу нульової імміграції (а zero immigration approach) [12, с. 320-321]. Внаслідок великих політичних та економічних змін у 1990-х і 2000-х роках не тільки у Європі, а й у світі загалом імміграція стала спільним викликом для всіх держав-членів. Усвідомлення спільної проблеми зумовило поступове зближення різних схем регулювання міграції, що здійснюється як на національному рівні, так і на рівні ЄС [13], [3, с. 471-488]. Тому ЄС може також брати участь в пошуку політичних моделей, які пропонують шляхи врегулювання нових форм імміграції [1, 1-16].

По-перше, уряди європейських держав зрозуміли, що вони не змогли запобігти міграційним потокам. Незважаючи на те, що північно-західні держави-члени Європейського Союзу припинили свою програму щодо робітників-іммігрантів у 1970-х роках, міграційні потоки в ці країни не зменшилися. Спроба обмежити імміграцію, скасувавши прийом трудових мігрантів, умовила збільшення заяв щодо надання притулку. Отож іммігранти, які вже отримали дозвіл на постійне проживання, почали перевозити свої сім'ї та родичів. Імміграція в Європу стала постійним явищем, мігранти використовували будь-які канали, щоб потрапити до ЄС [10, 303]. Як наслідок, до кінця 1980-х років, чисельність іноземних робітників збільшилося вдвічі, порівняно з початком 1970-х років [8, с. 148-166].

По-друге, географія країн-реципієнтів поступово диверсифікувалася. На початку 1990-х років відкриття кордонів у Східній Європі спричинило відновлення старих міграційних напрямів Схід-Захід. Потенціал для великомасштабних міграцій збільшився не тільки на східній периферії Європи, а

й на його південній периферії, зокрема, у Північній Африці. Крім безпосередніх сусідніх країн ЄС, люди, які шукають кращого життя в Європі, приїждять з усіх куточків світу, де існують несприятливі економічні, демографічні умови чи небезпека для життя. Таке географічне розширення походження мігрантів – це те, що робить сучасну міграцію відмінною від попередньої, оскільки все більше «несвропейських, не білих, нехристиянських людей» стає частиною іммігрантів [15, с. 6]. Дані останніх тенденцій міграції підкреслюють ці спостереження щодо міграційних потоків у ЄС. Приблизно 20 мільйонів громадян третіх країн жили в ЄС 2009 року, хоча ще десять років тому ця цифра була вдвічі меншою. Найбільші групи іммігрантів з третіх країн живуть у Німеччині (4,655,200 осіб), Іспанії (3,376,800 осіб), Італії (2,759,500 осіб) і Франції (2,435,200 осіб). Дані на рисунку 1 засвідчують, що найбільше мігрантів з третіх країн, які проживають у ЄС, приїхало з-за меж ЄС (38%), майже чверть мігрантів – з Африки (24%) та з Азії (20%) [7, с. 152-154]. Що стосується недавнього припливу, то Великобританія, Італія, Іспанія, та Франція отримали найбільшу частку імміграції в 2009 році. Загалом їхня кількість становила 75% від 2,3 мільйонів усіх мігрантів, які мігрували в ЄС. Усі держави-члени відчули на собі приплив імміграції 2009 року. Серед десяти найбільших груп тільки 4 – албанці, росіяни, турки та українці – були європейськими. Найбільшу ж кількість дозволів на проживання у країнах-членах, маже 30%, отримали мігранти з Індії, США, Китаю та Марокко [8, с. 201]. Середньостатистичний мігрант - це особа 33-х років, що прибула до ЄС з метою працевлаштування або возз'єднання сім'ї. Такі тенденції зберігалися ще з попередніх років.

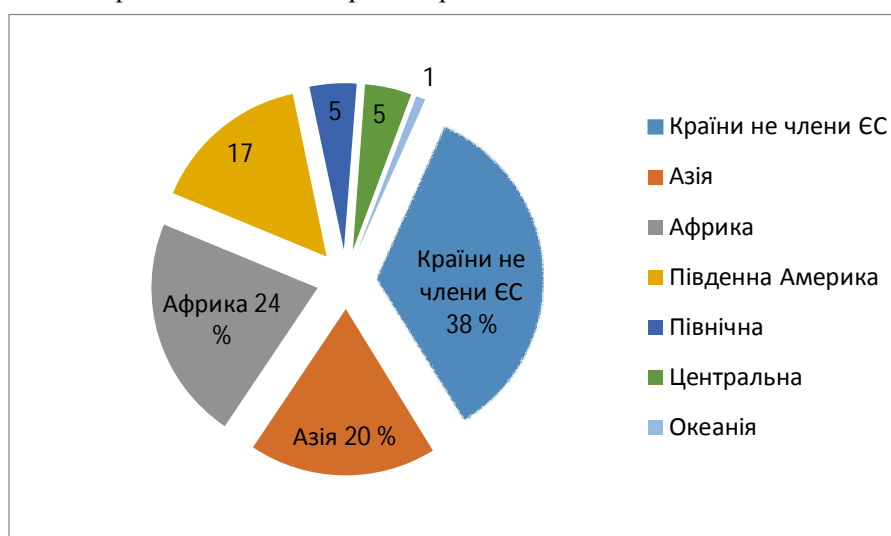

Рис.1. Особи з третіх країн в ЄС-27 за регіонами, 2009р.

Джерело [7]

Третьою структурною умовою, що сприяла формуванню спільної політики ЄС щодо міграції, стала економічна потреба у трудових мігрантах, яка

підтверджувала, що імміграція в Європу не завершиться найближчим часом. Навіть економічна і боргова криза початку 2010-х років не припинила імміграцію в держави-члени [7]. Старіння і скорочення населення Європи викликало дефіцит робочої сили. Така тенденція знижувала перспективи економічного зростання і чинила тиск на системи соціального забезпечення. Очікувалося зниження продуктивності економіки через скорочення працездатного населення і зниження рівня народжуваності в Європі, що наближалось до крайнього рівня необхідного для підтримки населення працездатного віку. Прогнози засвідчили, що до 2050 року населення Європи знизиться на 75 мільйонів осіб, порівняно з 2005 роком [4,с.33]. Проблема стала очевидною у перші роки нового тисячоліття і вже привела європейські держави до реалізації реформ у системі соціального забезпечення, що насамперед спричинило підвищення пенсійного віку. Імміграцію розглядають як ще один спосіб уникнення негативних наслідків скорочення населення. Сьогодні, імміграції – єдине джерело збільшення населення в європейських країнах, отож, попит на імміграцію викликав дискусію про те, наскільки дорогою буде імміграційна політика [15,с.17]. На рис.2 детально проілюстровано шляхи:

Звідки прибувають мігранти?

Джерело: Frontex

BBC

Рис. 2. Джерела притоку мігрантів до ЄС

Джерело [2]

Проблеми регулювання сучасних міграційних потоків в ЄС та перспектива зменшення населення є чинниками, що сприяють створенню спільної імміграційної політики ЄС. Окрім того, динаміка розвитку спільного ринку в середині ЄС також може пояснити створення такої політики. Інституції ЄС, держави-члени та інші актор , зацікавлені у врегулюванні міграції, можуть сприяти формуванню спільних рішень та висновків. Таке дослідження визначає предмет і шляхи впливу факторів на формування міграційної політики ЄС на початку 2000-х років, оскільки принципи національних імміграційних політик впливають на основні аспекти державного суверенітету, наприклад,

регулювання соціального забезпечення і ринку праці, що вважають проблемними питаннями інтеграції в ЄС.

Це пояснює позицію дослідників міграційної політики щодо відсутності єдиного підходу до імміграції на рівні ЄС у 1990 -х і на початку 2000- х років [7]. Справді, переговори в процесі прийняття рішень зайшли в глухий кут. Однак, згодом безвихідь у формуванні політики подолали, що дало змогу спостерігачам говорити про "еволюцію" в галузі імміграційної політики ЄС. Пояснення цієї еволюції – головна мета нашого дослідження.

Після трагедії під Лампедузою у жовтні 2013 року, в результаті якої загинуло 366 мігрантів, та загострення нестабільності політичної ситуації в Європі відбулася зустріч голів держав та урядів ЄС в Раді Європи 27 червня 2014 року. Предметом зустрічі було обговорення майбутніх дій у сфері регулювання міграції та стратегічних орієнтирів міграційної політики Європи у пост Стокгольмський період.

Антоніо Віторіно зазначив, що питання щодо мігрантів знову відіграє неабияку роль у дебатах напередодні виборів у травні 2014 року. Голосуючи за певні політичні партії, європейці засвідчили, що ЄС повинен збільшити свій вплив в цій галузі. Ів Паску вважає, що за останні 15 років ЄС тільки насолоджувався отриманою юрисдикцією щодо формування спільної міграційної політики, та проте й досі є недостатньо компетентним у питанні [5]. Хоча ЄС таки вдалося провести 3 п'ятирічні програми у сфері міграційної політики, зокрема, щодо надання притулку, візових питань та управління кордонами: програма Тампере 1999, Гаазька програма 2004 та Стокгольмська програма, що закінчилася в грудні 2014 року. Зазначимо, що ці програми дали змогу досягти певних успіхів у трьох напрямках: по-перше, надзвичайно розвинулась сфера, що стосується управління зовнішніми кордонами, візова політика і боротьба з нелегальною імміграцією; по-друге – сфера гармонізації надання притулку та міжнародного захисту на основі Женевської конвенції 1951 року. Третій напрям стосується легальної імміграції та визначення правил, які регулюють в'їзд і перебування на території Європейського Союзу.

На думку Корін Белле, міграційна політика ЄС шукає подвійний баланс: всередині, серед держав-членів, з метою досягнення кращої рівноваги між солідарністю і відповідальністю; ззовні – між країнами ЄС та третіми країнами щодо розподілу повноважень залучення та безпеки [4].

Корін Белле наголосила, що необхідність виникнення міграційної політики стає шораз очевиднішою з огляду на те, що процес глобалізації посилюється в результаті міграційних потоків, їхня ефективність залежить значною мірою від співпраці з іншими державами-членами, країнами походження мігрантів та транзитними країнами. Отже, виникає потреба у прийнятті нового принципу регіонального співробітництва щодо управління свободою пересування. Метою є ліквідація внутрішнього прикордонного контролю задля зміцнення зовнішнього прикордонного контролю. У разі, якщо зовнішній прикордонний

контроль даватиме збій, то існує небезпека відродження внутрішнього прикордонного контролю[5].

Сьогодні простежуються значні відмінності між різними державами-членами ЄС, зокрема між країнами-членами, що розташовані на кордонах Союзу, і тими, що є кінцевою метою призначення міграційних потоків. Після трагедії поблизу Лампедузи Італія і Мальта скаржилися на відсутність європейської солідарності у питаннях щодо оформлення притоку мігрантів, зокрема закликали переглянути Дублінську угоду, згідно з якою мігрант може клопотати про надання притулку тільки в державі-члені першого в'їзду до ЄС, щоб уникнути дублювання. Проте колишній комісар з юстиції та внутрішніх справ Антоніо Віторіно наголосив, що прийняття Дублінської угоди було цілком законне, отож країни повинні нести відповідальність і виконувати зобов'язання щодо підписаних країною договорів.

Протягом останніх десяти років Греція неодноразово отримувала кошти для розвитку інфраструктури з надання притулку мігрантам, що прибули на її територію, однак сьогодні ця інфраструктура вже не відповідає мінімальним стандартам і може виникнути питання, чи ці кошти використали належним чином. Італію та Грецію звинувачують у порушенні зобов'язань перед EURODAC. Йдеться про випадки, коли не реєстрували особисті дані тих, хто прибув на територію Італії та Греції, що, з одного боку, дає змогу цим країнам ухилитися від своїх обов'язків, а з іншого – мігрантам просити політичного притулку в інших державах-членах.

Яскравим прикладом є прибуття нелегальних мігрантів на берег Італії 2011 року, коли влада дала змогу мігрантам відійти у бік інших країн-членів ЄС, чим спричинила відновлення прикордонного контролю з боку Франції, в, отже, спровокувала створення клімату взаємної недовіри між державами-членами ЄС. Антоніо Віторіно зазначив, що Шенгенську зону не варто розглядати як даність. Європейська міграційна політика необхідна для захисту внутрішнього ринку і свободи пересування. З метою уникнення зловживань спільна міграційна політика повинна існувати поряд з посиленням прикордонного контролю[11]. Однак ці поодинокі випадки не можуть бути причиною обмеження свободи пересування в межах ЄС.

Багато дослідників зазначають про необхідність підвищення взаємодії між внутрішніми і зовнішніми аспектами міграційної політики. На думку Антоніо Віторіно, необхідно, щоб діалог з третіми країнами не тільки зосереджувався тільки на проблемах безпеки, а й охоплював інші аспекти комплексного підходу до імміграції, в тому числі боротьбу з торгівлею людьми, покращення системи притулку в третіх країнах і, що не менш важливо, підтримка розвитку в третіх країнах. Третім країнам потрібно запропонувати пакети переговорів на основі принципу "більше для більшого" ("more for more"). Антоніо Віторіно наголосив, що успіх політики ЄС « залежатиме від відносин з третіми країнами». Враховуючи нестабільність ситуації у країнах-сусідах, що негативно впливає на прикордонні країни-члени ЄС, Антоніо Віторіно усе ж застеріг від зайвого

оптимізму щодо співпраці з третіми країнами. У результаті політичних криз в арабських країнах і в Україні, Європі не вдалося розробити політику співпраці в галузі безпеки та оборони.

Отже, відносини ЄС із третіми країнами мають вирішальне значення в пошуках балансу між безпекою і залученням третіх країн у формування міграційної політики ЄС. Як зазначила Корін Белле, завдання, що постало перед міграційною політикою в майбутньому, - це організація і регулювання легальної імміграції з метою уникнення притоку незаконних мігрантів та супутніх їм ризиків.

Існують численні проблеми. Населення ЄС старіє і очікується зменшення кількості працездатного населення у період до 2060 року, що вимагає раціоналізації легальної імміграції в економічному плані. На думку Антоніо Віторіно, Союзу доведеться залучати не тільки висококваліфіковану й кваліфіковану робочу силу, активно підтримуючи університети і дослідження у сфері політики, а й значну кількість робочої сили для догляду осіб з обмеженими фізичними можливостями. Питання возз'єднання сімей потрапляють під юрисдикцію ЄС, а економічна імміграція – під контроль окремих держав-членів, кожна країна може самостійно координувати політику прийому легальних іммігрантів, не порушуючи підписаних договорів на рівні ЄС. З одного боку, існує проблема реального сприйняття імміграції країнами-членами. Соцопитування засвідчили, що громадяни країни зазвичай, мають спотворене уявлення про кількість іммігрантів, які перебувають у їхньому районі. А з іншого, є демографічні прогнози, які показують, що ЄС потребуватиме близько 50 мільйонів іммігрантів до 2050 року. Так, Ів Паску зазначив, що необхідно додатково мобілізувати громадянське суспільство, профспілки та підприємства, для того, щоб провести належну оцінку потенціалу ринків праці для мігрантів в окремих державах-членах.

У рамках своєї президентської передвиборчої кампанії 23 квітня 2014 року, Жан-Клод Юнкер представив п'ятирічний план щодо імміграції, закликаючи до солідарності в міграційній політиці ЄС. Після вступу на посаду, президент Європейської комісії Жан-Клод Юнкер з особливою відповідальністю доручив Комісару з міграції розробити нову політику в галузі міграції, як один з 10-ти пріоритетних політичних Керівних Принципів.

На підставі пропозиції Єврокомісії, в заяві Ради ЄС від 23 квітня 2015 року, держави-члени зобов'язались вжити оперативних заходів з порятунку життя й активізувати дії ЄС у галузі міграції. Резолюцію Європарламенту прийняли за кілька днів.

Через два тижні після подання Європейського Порядку Денного з питань міграції (The European Agenda on Migration), Комісія прийняла перші пропозиції до комплексного підходу до вдосконалення управління міграцією.

Після жахливих втрат у Середземному морі у квітні 2015 року європейські лідери максимально об'єднали свої зусилля задля вирішення спільних проблем щодо мігрантів. Зі своїми пропозиціями Комісія перейшла від слів до дій і готує

відповіді на термінові й довгострокові виклики міграції, що постали перед Європою.

Перший віце-президент Франс Тіммерманс сказав: «Комісія співставила слова з діями. Солідарність є невід'ємною частиною відповідальності. Саме тому наші пропозиції включають вимогу правильності застосування правил надання притулку, і що держави-члени повинні зробити все, що вони повинні ... для запобігання зловживань. Всі, хто потребує притулок, повинні знайти його в Європі. Але ті, хто не має обґрунтованих причин для отримання притулку, повинні бути виявлені та повернені на батьківщину. Це дуже важливо для того, щоб міграційна політика була добре прийнята в суспільстві» [4].

Віце-президент Федеріка Могеріні зазначила: "Через два тижні після прийняття нашого Порядку Денного з Міграції ми представляємо сьогодні конкретні пропозиції щодо його реалізації з однією головною метою: швидко зберегти життя і забезпечити захист в ЄС для людей, що потребують цього як на морі, так і в третіх країнах. Таким чином, ми активізуємо наше співробітництво з країнами походження мігрантів, транзитними країнами і країнами, що приймають біженців, не тільки для підтримки надання притулку, а для усунення основних причин, які змушують людей тікати і мігрувати: бідність, війни, переслідування, порушення прав людини і стихійні лиха» [4]. На рисунку 3 проілюстровано важливість вирішення питання боротьби з масовою загибеллю мігрантів, що намагаються досягти берегів ЄС у Середземному морі.

Рис. 3. Карта міграційних потоків у Середземному морі за маршрутами, що спричинили загибель мігрантів. Джерело [2].

Європейський комісар з міграції та внутрішніх справ Дімітріс Аврамопулос зазначив: «Комісія показала, що може діяти швидко і рішуче, щоб краще керувати міграційними потоками, разом з зміцненням Плану дій по боротьбі з контрабандистами, відповідати на найактуальніші проблеми, з якими ми зіштовхуємось» [4].

Європейська Комісія представляє кілька різних і конкретних заходів з реагування на сучасні виклики міграції:

1. **Переміщення: механізм екстреного реагування для надання допомоги Італії та Греції:** Єврокомісія пропонує використовувати механізм екстреного реагування відповідно до статті 78 (3) Договору про функціонування Європейського Союзу. Це положення буде використовуватися для встановлення аварійної схеми переселення, щоб допомогти Італії та Греції. Цю схему застосовуватимуть до сирійських і еритрейських громадян, які потребують міжнародного захисту, які прибули до Італії чи Греції після 15 квітня 2015 року або які прибувають після активізації механізму. Загалом 40000 осіб повинні бути переселені з Італії та Греції до інших держав-членів ЄС на основі ключового розподілу (табл. 1) протягом наступних 2-х років – відповідно, приблизно 40% від загального числа осіб, що потрапили у ці країни 2014 року, та які шукають притулку і потребують міжнародного захисту. Комісія готова зробити те ж саме, якщо інші держави-члени, такі як Мальта, також зіштовхнуться з несподіваним напливом мігрантів. Держави-члени отримуватимуть по € 6 000 для кожної особи для переміщення на потрібну територію.

Таблиця 1.

Переміщення: ключовий розподіл до Італії

Країна	Ключовий розподіл	Розподіл на державу-члена (24 000 заявників, що переїхали)
Австрія	3,03 %	728
Бельгія	3,41 %	818
Болгарія	1,43 %	343
Естонія	1,85 %	443
Іспанія	10,72 %	2 573
Кіпр	0,43 %	104
Латвія	1,29 %	310
Литва	1,26 %	302
Люксембург	0,92 %	221
Мальта	0,73 %	175
Нідерланди	5,12 %	1 228
Німеччина	21,91 %	5 258
Польща	6,65 %	1 595
Португалія	4,25 %	1 021
Румунія	4,26 %	1 023
Словаччина	1,96 %	471
Словенія	1,24 %	297
Угорщина	2,07 %	496

Фінляндія	1,98 %	475
Франція	16,88 %	4 051
Хорватія	1,87 %	448
Чехія	3,32 %	797
Швеція	3,42 %	821

Джерело [5]

2. Переселення: Комісія прийняла Рекомендацію за вимогою держав-членів щодо переселення 20 000 осіб з-за меж ЄС, що потребують міжнародного захисту, як це визначено в УВКБ ООН, протягом 2-х років на основі ключового розподілу (табл 2). Держави-члени, що беруть участь у схемі, матимуть право на фінансову підтримку, що становить 50 мільйонів євро

Таблиця 2.

Переселення: ключовий розподіл

Країна	Ключовий розподіл	Розподіл на державу-члена (20 000 заявників, що переселились)
Австрія	2,22 %	444
Бельгія	2,45 %	490
Болгарія	1,08 %	216
Великобританія	11,54 %	2 309
Греція	1,61 %	323
Данія	1,73 %	345
Естонія	1,63 %	326
Ірландія	1,36 %	272
Іспанія	7,75 %	1 549
Італія	9,94 %	1 989
Кіпр	0,34 %	69
Латвія	1,10 %	220
Литва	1,03 %	207
Люксембург	0,74 %	147
Мальта	0,60 %	121
Нідерланди	3,66 %	732
Німеччина	15,43 %	3 086
Польща	4,81 %	962
Португалія	3,52 %	704
Румунія	3,29 %	657
Словаччина	1,60 %	319
Словенія	1,03 %	207
Угорщина	1,53 %	307
Фінляндія	1,46 %	293
Франція	11,87 %	2 375
Хорватія	1,58 %	315
Чехія	2,63 %	525
Швеція	2,46 %	491

3. План дій ЄС щодо незаконного ввезення мігрантів: У Плані 2015-2020 рр. викладено конкретні дії щодо запобігання та боротьби з незаконним ввезенням мігрантів. Дії передбачають створення списку підозрілих суден, спеціалізованих платформ для розширення співробітництва та обміну інформацією з фінансовими установами; співпрацю інтернет-сервіс-провайдерів і соціальних засобів масової інформації для забезпечення інтернет-контенту використовуваних контрабандистами для реклами своєї діяльності з метою виявлення і вилучення.

4. Керівництво щодо дактилоскопії: Для загальної системи надання притулку в ЄС та ефективності заходів щодо регулювання міграції мігранти повинні пройти дактилоскопічну процедуру після прибуття. Служби Комісії опублікували інструкцію для держав-членів, що встановлюють найкращий підхід до практики зняття відбитків пальців новоприбулих претендентів на міжнародний захист. Пункти проходження дактилоскопічної процедури, співпрацюючи з EASO, Фронтекс і Європол, створені для швидкого визначення, реєстрації та оцінки тих мігрантів, котрі потребують захисту.

5. Консультації з громадськістю щодо питання про перспективи Директиви Blue Card: Комісія хоче поліпшити існуючу схему ЄС Blue Card, яка прагне спростити її для висококваліфікованих людей, що прибувають і працюють у ЄС сьогодні. До громадських консультацій запрошують зацікавлених осіб (мігрантів, роботодавців, урядові організації, профспілки, неурядові організації, агентства з працевлаштування і т. д.), щоб поділитися своїми думками про Blue Card ЄС і пропозиціями щодо її покращення.

6. Країни ЄС в тричі збільшили бюджет проекту "Тритон", спрямований на проведення рятувальних операцій у Середземному морі та охорону морських кордонів Євросоюзу. Голова Єврокомісії Жан-Клод Юнкер повідомив, що фінансування проекту "Тритон" становитиме 120 млн євро в рік. Раніше Євросоюз виділяв на рятувальні операції у Середземному морі та на охорону морських кордонів близько 36 млн євро на рік.

Отже, європейські лідери продовжують шукати збалансований підхід до боротьби з міграційною кризою. Можливість закриття кордонів у Європі та визнання імміграції як загрози суттєво торкнулися двох головних ідеологічних принципів Європейського Союзу: свободи пересування і дотримання міжнародних гуманітарних принципів. Можливість відкриття кордону для прийняття осіб, які шукають притулку і сприйняття імміграції як гуманітарної кризи активізували стурбованість країн ЄС щодо економічної стабільності, безпеки та виникнення довгострокових демографічних змін.

Методом спроб і помилок ЄС проілюстрував, що боротьба з нелегальною міграцією як гуманітарною кризою чи загрозою безпеці виявилася неефективною і нестійкою. Транснаціональний і крос-континентальний характер цього питання вимагає багатостороннього підходу. Цей підхід повинен враховувати взаємопов'язаний характер сучасних міграційних процесів та

конкретних соціально-економічних і геополітичних реалій, до яких такі процеси спричиняють.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Baldwin-Edwards, M. and M. A. Schain* (1994) The Politics of Immigration: Introduction. In: Baldwin-Edwards, M. and M. A. Schain, Eds. The Politics of Immigration in Western Europe. Ilford, Portland: Frank Cass & Co., 1–16.
2. *Boswell, C.* (2008) The Political Functions of Expert Knowledge: Knowledge and Legitimation in European Union Immigration Policy. *Journal of European Public Policy*, 15:4, 471–488.
3. *Demeny, P.* (2006) Europe's Immigration Challenge in Demographic Perspective. In: Parsons, C. and T. Smeeding, Eds. Immigration and the Transformation of Europe. Cambridge : Cambridge University Press, 33.
4. EU migration strategy from zero to positive sum/Yves Pascouau, Synthesis on the EU migration strategy in Elvire Fabry (dir.), "Think global, Act European IV. Thinking Strategically about the EU's External Action", Studies & Reports No. 96, April 2013
5. Eurostat Europe in Figures. Eurostat Yearbook 2011. (2011a) Luxembourg. 152-201 – Accessed at: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>.
6. Eurostat Eurostat. Statistics in Focus. Population and Social Conditions. Immigration to EU Member States Down by 6% and Emigration up by 13% in 2008. 1/2011. Luxembourg. (2011b) – Accessed at: <http://ec.europa.eu/eurostat>.
7. *Geddes, A.* Immigration and European Integration. Towards Fortress Europe Manchester : Manchester University Press (2000a).
8. *Heisler, M. O. and Z. Layton-Henry.* Migration and the Links Between Social and Societal Security. In: Waever, O., B. Buzan, M. Kelstrup and P. Lemaitre, Eds. Identity, Migration, and the New Security Agenda in Europe. London: Pinter, (1993) 148–166.
9. Looking for an ambitious European migration strategy. Chiara Rosselli, Synthesis of the debate organised with the European Union Institute for Security Studies, Notre Europe – Jacques Delors Institute, August 2013.
10. *Martiniello, M.* The New Migratory Europe: Towards a Proactive Immigration Policy? In: Parsons, C. and T. Smeeding, Eds. Immigration and the Transformation of Europe. Cambridge: Cambridge University Press, (2006) 298–326.
11. *Menz, G.* The Political Economy of Managed Migration. Nonstate Actors, Europeanization, and the Politics of Designing Migration Policies. Oxford: Oxford University Press. (2009)
12. *Moulier-Boutang, Y. and D. Papademetriou.* Migration Systems: Comparative Analysis and Case Studies. In: OECD, Ed. Migration and Development: New Partnerships for Co-Operation. Paris: OECD, (1994) 20–22.
13. *Parsons, C. and T. Smeeding.* What's Unique about Immigration in Europe? In: Parsons, C. S., Timothy, Ed. Immigration and the Transformation of Europe. Cambridge: Cambridge University Press, (2006) 6–17.

Стаття надійшла до редколегії 21.04.2015

Прийнята до друку 15.05.2015

**THE FEATURES OF THE MIGRATION FLOWS AND APPROACHES
OF THEIR REGULATION IN THE EU****Khrystyna Fogel**

*Ivan Franko National University of Lviv,
1, Universytetska Str., Lviv, Ukraine, 79000, tel. (095) 13-23-720,
e-mail: christina.vogel1989@gmail.com*

This article examines the features of the migration flows and approaches of their regulation in the EU. The main focus of our research is the actions and measures taken by EU institutions to resolve the problems caused by illegal migration within the EU. This article examines not only the character migration flows but also the potential drivers of this migration.

Beyond the study of integration dynamics within the EU, research on immigration policy should always bear in mind that these policies are interdependent from actual immigration movements. The immigration policy reflects actual migration and, at the same time, is a key element in shaping cross-border movements. As such, how EU member states have been confronted with migration should be considered. Insights into past and current migration movements to Europe show that all EU member states have been dealing with immigration in one way or another.

Trial and error has demonstrated that the treatment of the irregular migration crisis as either a humanitarian crisis or a security threat has proven ineffective and unsustainable. What is evident in moving forward is that the transnational and cross-continental nature of this issue requires a strong multilateral approach. This approach must take into consideration the interconnected nature of the wider Mediterranean basin and its specific socio-economic and geopolitical realities. At the heart of the irregular migration crisis we are reminded of the Mediterranean's reemergence as a focal point for world affairs in an age when multifarious hybrid conflicts and their associated borderless threats challenge normative state-centric perceptions on how to address such challenging situations.

Key words: migration; migration flows; European Union; EU institutions; the migration policy of EU.

**ОСОБЕННОСТИ МИГРАЦИОННЫХ ПОТОКОВ И ПОДХОДЫ
К ИХ РЕГУЛИРОВАНИЮ В ЕС****Кристина Фогел**

*Львовский национальный университет имени Ивана Франко,
ул. Университетская, 1, г. Львов, Украина, 79000, тел. (095) 13-23-720,
e-mail: christina.vogel1989@gmail.com*

Рассмотрено особенности миграционных потоков в ЕС и меры, которые приняты для их урегулирования. Исследуются источники и причины прибывания мигрантов в страны-члены ЕС. Проанализированы действия и мероприятия, осуществляемые институтами ЕС для урегулирования проблем, вызванных нелегальной миграцией в пределах ЕС. Также большое внимание в статье уделено сотрудничеству стран ЕС и третьих стран по преодолению миграционного кризиса.

При исследовании становления и формирования общей миграционной политики Европейского Союза замечено, что цели и задачи политики взаимосвязаны с миграционными потоками, а не только с интеграционными процессами в рамках ЕС. Миграционная политика отражает текущую миграцию и одновременно является ключевым элементом в урегулировании трансграничных перемещений. Исследования прошлых и современных миграционных процессов в Европе показывают, что все государства-члены ЕС сталкивались с миграцией в той или иной мере.

Методом проб и ошибок ЕС показал, что борьба с нелегальной миграцией как гуманитарным кризисом или угрозой безопасности оказалась неэффективной и неустойчивой. Транснациональный и кросс-континентальный характер этого вопроса требует многостороннего подхода. Этот подход должен учитывать взаимосвязанный характер современных миграционных процессов и конкретных социально-экономических и геополитических реалий, в которых такие процессы проходят

Ключевые слова: миграция; миграционные потоки; Европейских Союз; институты ЕС; миграционная политика ЕС.